

Försvarsdepartementet

103 33 Stockholm

Redo! En utredning om personalförsörjningen av det militära försvaret (SOU 2025:86)

(Fö2025/01190)

Sammanfattning

Försäkringskassan tillstyrker förslagen om höjd dagersättning, indexering av dagersättningen, höjd dagpenning genom höjd lägsta nivå och att dagpenningen ska beräknas utifrån 100 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI).

För Försäkringskassan innebär ett införande av förslagen i betänkandet om nya beräkningsregler för dagpenning behov av en mindre IT-utveckling (totalt 300-400 timmar grovt räknat).

Försäkringskassan har i myndighetens remissvar avseende betänkandena *Polisiär beredskap i fred, kris och krig* (SOU 2025:57) och *Nya samverkansformer, modern byggnads- och reparationsberedskap – för ökad försörjningsberedskap* (SOU 2025:68) föreslagit att myndighetens verksamhetskostnader för försvarsförmånerna ska finansieras med förvaltningsanslag. Försäkringskassan vidhåller detta.

Försäkringskassan bedömer att förslagen i aktuellt betänkande om förlängd värnplikt och aktivering av civilplikt (inklusive repetitionsutbildning) för verksamheter i Försvarsmakten, kan komma att leda till ökade försäkringsutgifter och förvaltningskostnader för Försäkringskassans administration inom statligt personskadeskydd. Med anledning av att det i betänkandet saknas uppgifter om förväntad ökning i denna del är det inte möjligt för myndigheten att i nuläget beräkna hur stora de ökade kostnaderna för detta kan komma att bli.

Försäkringskassan anser fortfarande att det finns behov av att det tillsätts en utredning om försvarsförmånerna, i huvudsak i enlighet med den framställan som myndigheten lämnade in i juni 2023.¹

Försäkringskassan lämnar också vissa synpunkter i övrigt, bland annat hänförliga till vissa av de föreslagna ändringarna i förordningen (1995:239) om förmåner till totalförsvarspliktiga.

11.2.4 Avgränsningar, 11.5.4 Försäkringskassan och 11.9.1 Förmånssystemets uppbyggnad

I betänkandet görs bedömningen att det inte ingår i utredningens uppdrag att analysera eventuella behov av att ändra förmånssystemet för försvarsförmånerna med hänsyn till aspekter som rör det civila försvaret. Vidare görs bedömningen att systemet för de värnpliktigas del är välavvägt och att de olika specifika förmånerna täcker samtliga relevanta ekonomiska aspekter under en värnpliktigs tjänstgöring. I betänkandet anges samtidigt

¹ Framställan om en utredning avseende försvarsförmånerna, daterad den 26 juni 2023, FK 2023/013399.

att det kan finnas behov av en allmän översyn av förmånssystemet för försvarsförmånerna utifrån andra aspekter än de som utredningen har haft att analysera.

Försäkringskassan vill i detta sammanhang hänvisa till den framställan om en utredning avseende försvarsförmånerna som myndigheten lämnade in i juni 2023.² I framställan fördes bland annat fram att myndigheten, av flera skäl, ser ett behov av en grundlig och samlad översyn av regelverket för dessa förmåner. Försäkringskassan anser att regelverket är svåröverskådligt och i många avseenden svårtillämpat. Det involverar också ett stort antal aktörer och i vissa avseenden oklara ansvarsförhållanden. Vidare är det en lagstiftning som ur beredskapssynpunkt är svår för myndigheten att tillämpa på ett resurseffektivt sätt. Detta gäller fortfarande och Försäkringskassan ser utifrån det att det alltså finns ett stort behov av en utredning om försvarsförmånerna, i huvudsak i enlighet med den framställan som tidigare lämnats in. I en sådan utredning skulle bland annat behöva analyseras om den nuvarande systematiken för regelverket är ändamålsenlig och regelverkets innehåll ändamålsenligt och tillräckligt tydligt i alla delar eller om det finns anledning att göra ändringar i någon eller några av dessa delar. Det gäller bland annat i förhållande till regleringen i 2 kap. 2 § första stycket förordningen om förmåner till totalförsvarspliktiga. Aktuell reglering, om dagpenningens storlek utifrån sjukpenninggrundande inkomst, ger upphov till flera olika tolkningsproblem för Försäkringskassan vid tillämpningen. En sådan utredning bör även analysera i vilken mån gällande regelverk är möjligt att tillämpa också i en situation med hemvärnsberedskap och/eller höjd beredskap, eller om det i vissa avseenden, och i så fall vilka, behövs ytterligare särskilda undantagsregler för en sådan situation och hur dessa regler i så fall bör utformas.

Försäkringskassan noterar att det i betänkandet saknas ett resonemang om näringsbidrag; hur det kommer att kunna fungera vid höjd beredskap och vilken inverkan det skulle kunna få på personalförsörjningen om det inte fungerar. Det förhållandet att det finns oklarheter och behov av förtydliganden i gällande reglering för näringsbidrag är något som också tidigare lyfts av Försäkringskassan i nyss nämnd framställan om en utredning avseende försvarsförmånerna.

11.3 Förmånerna till totalförsvarspliktiga

I avsnittet nämns de verkställighetsföreskrifter om förmånerna till totalförsvarspliktiga som Försäkringskassan meddelat.³ Det kan noteras att det också finns verkställighetsföreskrifter om förmånerna i Riksförsäkringsverkets föreskrifter (RFFS 1995:10) om familjebidrag och Riksförsäkringsverkets föreskrifter (RFFS 1998:9) om beräkning av bostadskostnad i ärenden om bostadsbidrag och familjebidrag i form av bostadsbidrag.

11.9.3 Dagersättningen bör höjas till 288 kr

Försäkringskassan tillstyrker förslaget om höjd dagsättning.

11.9.4 En automatisk indexreglering av dagsättningen bör införas

Försäkringskassan tillstyrker förslaget om indexering av dagsättningen.

11.9.5 Dagpenningen bör höjas

Försäkringskassan tillstyrker förslaget om höjd dagpenning genom höjd lägsta nivå och att dagpenningen ska beräknas utifrån 100 procent av SGI.

² FK 2023/013399.

³ Se fotnot 34 på s. 196 i betänkandet.

18.2.2 Verksamhetsmässiga och övriga relevanta konsekvenser av förslagen

Konsekvenser för staten

Försäkringskassan

Förslagen i betänkandet kommer på sikt att innebära fler som tjänstgör och därmed proportionellt ökade handläggningskostnader för Försäkringskassan när det gäller försvarsförmånerna.⁴ Dessa kostnader kommer myndigheten att hantera löpande utifrån gällande rutiner för budgetering och aktuella prognoser, det vill säga den budget och prognos som Försäkringskassan tar fram i samarbete med Försvarmakten. Försäkringskassan förespråkar att myndighetens verksamhetskostnader för försvarsförmånerna ska täckas av anslagsfinansiering, i stället för avgiftsfinansiering. Detta har myndigheten också fört fram i sina remissvar avseende betänkandena *Polisiär beredskap i fred, kris och krig* (SOU 2025:57) och *Nya samverkansformer, modern byggnads- och reparationsberedskap – för ökad försörjningsberedskap* (SOU 2025:68).⁵ Om finansieringsmodellen ändras kommer Försäkringskassan att behöva återkomma för att i stället få täckning för dessa kostnader i myndighetens anslagsramar. För Försäkringskassan innebär ett införande av förslagen i betänkandet om nya beräkningsregler för dagpenning behov av en mindre IT-utveckling (totalt 300-400 timmar grovt räknat), som kommer att innebära en mindre utvecklingskostnad.

Försäkringskassan vill i denna del också föra fram följande. Den som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt, inställer sig till mönstring eller annan uttagning enligt den lagen eller genomgår militär utbildning inom Försvarmakten som rekryt är försäkrad för statligt personskadeskydd enligt 43 kap. socialförsäkringsbalken, SFB.⁶ Ersättning lämnas vid sjukdom, bestående nedsättning av arbetsförmågan och dödsfall.⁷ Statligt personskadeskydd påverkas av förändringar inom totalförsvaret, till exempel om värnplikten förlängs. Försäkringskassans bedömning är att förslagen i betänkandet, om förlängd värnplikt och aktivering av civilplikt (inklusive repetitionsutbildning) för verksamheter i Försvarmakten, kommer att kunna leda till ökade försäkringsutgifter och förvaltningskostnader för Försäkringskassans administration inom statligt personskadeskydd. Det beror på att antalet ansökningar inom detta område med högsta sannolikhet kommer att öka. Eftersom det i betänkandet saknas uppgifter om förväntad ökning i denna del är det inte möjligt för Försäkringskassan att i nuläget beräkna hur stora de ökade kostnaderna för detta kan komma att bli.

Författningsförslagen

1.5 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1995:239) om förmåner till totalförsvarspliktiga

Försäkringskassan anser att det bör övervägas att i 2 kap. 1 § uttryckligen ange att det är prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ SFB som avses.⁸

Försäkringskassan ser, i förhållande till de föreslagna ändringarna i 2 kap. 1 och 2 §§, ett behov av en reglering som klargör hur avrundningen av beloppen ska ske. I denna

⁴ Det inkluderar kostnader för Försäkringskassans handläggning av ärenden om fastställande av SGI kopplade till dessa förmåner.

⁵ FK 2025/014209 och FK 2025/016681.

⁶ 7 kap. 2 § SFB.

⁷ 43 kap. 8 § och 87 kap. 3 § SFB. Ersättning kan betalas ut i form av sjukpenning, arbetsskadesjukpenning för karensdagar, livränta eller efterlevandelivränta och begravningshjälp. I vissa fall kan även ersättning för nödvändiga kostnader för sjukvård utomlands, tandvård och särskilda hjälpmedel betalas ut. Vissa totalförsvarspliktiga kan också få ersättning för kostnader för läkarvård, sjukvårdande behandling, sjukhusvård, läkemedel och nödvändiga utgifter för resor vid vård, se 43 kap. 7–10 och 18 §§ SFB.

⁸ Jämför 9 kap. 1 § och 10 kap. 10 och 11 §§ samma förordning, se även avsnitt 11.9.4 i betänkandet.

reglering bör anges om beloppen ska avrundas till närmaste kronor och om beloppet enligt 1 § ska avrundas innan dubblering enligt 2 § eller först efter dubblering skett.

Beslut i detta ärende har fattats av rättschef Ingrid Utne i närvaro av avdelningschef Stefan Blom och rättslig expert Susanne Hansson, den senare som föredragande.

Ingrid Utne

Susanne Hansson